

příčiněním, ježto prý vzhledem k tomu, že Adolf M. již dříve byl ve vyjednávání se žalovaným o prodeji jejich realit, nemůže býti o tom řeči, že by jim byl tohoto kupce vyhledal a opatřil, dlužno tento úsudek pokládati za nesprávné právní posouzení případu, neboť nemůže býti o tom pochybnosti, že předchozí vyjednávání M-ovo se žalovanými nevedlo ke kladným výsledkům a bylo zřejmě přerušeno. Nebylo by bývalo pro žalované jinak příčiny, aby se k vůli prodeji reality obraceli na realitní kancelář žalobce o sprostředkování a mimo to sám Adolf M. obrátil se na něj následkem anonce jím v novinách uveřejněné, ač ve své výpovědi sám dokládá, že se domníval, že jde o realitu žalovaných. Když pak žalobce dopisy na M-a i žalované je vzájemně na sebe poukázal k přímému vyjednávání mezi sebou a obě tyto strany — jak z časového sledu těchto skutečností bezpečně souditi dlužno — ve vyjednávání vstoupily a se na konec o smlouvě kupní za cenu, jak ji žalovaní v dohodčím příkaze stanovili, dohodly, dlužno za to míti, že k smlouvě došlo převážně zásluhou iniciativních kroků žalobce, a že žalobce převážně činností svou tento kladný výsledek přivodil. Lze ovšem připustiti, že nejpůsobivější vzpruhou k tomu, že tato kupní smlouva byla uzavřena, byla již okolnost, že prodej reality té svěřen byl dohodčí kanceláři žalobce, neboť Adolf M., který patrně choval živý zájem realitu tu získati, přesvědčiv se dotazem u žalobce a věda, že hledá kupce na realitu, byl tím podnícen k rychlému jednání, by ho jiný kupec nepředěšl a zároveň také k větší ochotě přistoupiti na kupní podmínky, žalovanými žádané. Ale to vše jest účinek dohodčí činnosti žalobce a musí tedy kladný výsledek z toho nastalý přičtem býti žalobci k dobru. Je nepřipadné, tvrdí-li se v důvodech odvolacího soudu, že tato výhoda byla na dobro zmařena tím, že žalobce udal vyšší cenu, než kterou žalovaní stanovili. O zmaru nemůže býti řeči, když M. přes to ve vyjednávání vstoupil a na konec smlouvu uzavřel; jednání žalobce ostatně odpovídalo ustálenému zvyku a sledovalo jen ten účel, prospívající žalovaným, by nebylo prozrazeno, za kterou nejnížší cenu byli ochotni realitu prodati. Vzhledem k tomu, co uvedeno, dlužno pokládati připověděnou žalobci provisi za právně zaslouženou a bylo změnou rozsudku soudu odvolacího rozsudek první stolice obnoviti.

Čís. 1147.

Opatření Stálého výboru Národního shromáždění republiky Československé podle § 54 ústavní listiny ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n. o úpravě a úhradě cen mlýnských výrobků.

Vlastník pozemku jest oprávněn přesunouti na pachtýře dávku z katastrálního výnosu půdy (§ 6 opatření), byť i dle pachtovní smlouvy platiti daně náleželo propachtovateli.

(Rozh. ze dne 2. srpna 1921, Rv I 586/21.)

Ve smlouvě pachtovní z roku 1918 bylo stanoveno, že daně platí propachtovatel, pachtýř nesl pouze přírážku na polní hlídače. Pachtovné nebylo určeno pevným penízem, nýbrž stanovena byla základna pachtovného z r. 1914, jež v jednotlivých letech stoupala úměrně se stoupáním cen zemědělských plodin. Zaplativ dávku z katastrálního výnosu půdy,

domáhal se propachtovatel její náhrady na pachtýři. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Dle pachtovní smlouvy zavázal se žalobce jako propachtovatel k placení »daní« a žalovaný jako pachtýř k placení »přirážky na polního hlídače«. Z tohoto ustanovení smlouvy je zřejmo a má soud za prokázáno, že souhlasnou vůlí stran bylo, aby propachtovatel platil daně a veškeré veřejné dávky, kdežto pachtýř jen přirážky na polního hlídače; tak dlužno dle přesvědčení soudu vykládati pojem »daně«, dle jasně projevené vůle stran, — a jest tedy žalobce jako propachtovatel na základě smlouvy pachtovní povinen zaplatiti ze svého též zažalovanou dávku z katastrálního výnosu, třeba ho nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 541 sb. z. a n., již po smlouvě vydané, opravňovalo požadovati od skutečného uživatele půdy plnou náhradu této dávky, jím jako vlastníkem půdy zaplacené. Jest sice pravda, že podle opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n. o úpravě a úhradě cen mlýnských výrobků má dávka z katastrálního výnosu dle úmyslu zákonodárce postihnouti skutečného uživatele půdy (pachtýře), na něhož dávku tu přesunouti jest vlastník půdy oprávněn, — ale zajisté jen v tom případě, když pachtovné je ustanoveno určitým, pevným obnosem bez ohledu na cenu plodin, kterou pachtýř za ně stržiti může. V tomto případě byl však žalobce jako propachtovatel při uzavírání pachtovní smlouvy tak opatrným a prozíravým, že si nestanovil pachtovné stálým, určitým obnosem, nýbrž smlouvou pachtovní byla stanovena základna pachtovného z r. 1914, které v jednotlivých letech pachtu stoupalo ve stejném poměru jako maximální cena 1 q plodin oproti základní ceně 20 K za 1 q té které plodiny, — a bral tedy podíl na základě tohoto ustanovení smlouvy při stoupání maximálních cen plodin právě tím poměrem na pachtovném, jako pachtýř na plodinách. I kdyby tedy nebylo v pachtovní smlouvě stranami zřejmě stanoveno, že propachtovatel má platiti daně ze svého, bylo by zajisté ještě otázkou, mohl-li by žalobce vzhledem na pohyblivost pachtovného, jak byla ve smlouvě stanovena, přesunouti dávku z kat. výnosu na žalovaného; poněvadž je ale tak jasné ustanovení ve smlouvě o povinnosti platiti daně, nemohl soud žalobě vyhověti. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Žalobce uplatňuje jediný důvod odvolací a to nesprávné posouzení právní sporné věci, vytýkáje rozsudku soudu první stolice, že došel k nesprávnému právnímu názoru při výkladu § 6 opatření Stálého výboru Nár. shromáždění republiky Československé ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n. a prováděcího nařízení vlády k tomuto § ze dne 23. září 1920, čís. 541 sb. z. a n. V obou těchto předpisech jest zcela jasné stanoveno, že má dávku z katastrálního výnosu vlastník pozemku zaplatiti, že však jest oprávněn přesunouti tuto dávku na skutečného uživatele (pachtýře atd.) půdy. Ve vládní důvodové zprávě k tomuto opatření Stálého výboru se praví, že by bylo naprosto nespravedливо, by při úhradě rozdílu výrobních nákladů mouky a prodejní ceny byli pomíjeni samozásobitelé, kteří oproti spotřebitelům jsou ve značné výhodě, pokud se týče zásobování moukou, i když se nepřihlíží ke zvýšeným cenám obilí. Samozásobitelé neplatí při konsumu mouky daň z obratu, nenesou nákladů transportu, režie obilního ústavu a ostatních výloh jako jiní nesamozásobitelé, kteří k těmto všem nákladům musí přispívati, zejména též k nákladům distribuce. V úvodu se pak praví že bylo hledati cestu, která

by hověla požadavkům finančním, národohospodářským, sociálním a požadavkům technickým a administrativním. Tyto motivy zákonné nezaněchávají zajisté, zejména z důvodů sociálně politických, pochybnosti o tom, že má nésti předepsanou dávku uživatel půdy, pachtýř, a nikoliv vlastník pozemku, což vysvítá z jasného doslovu zákona (§ 6 obč. zák.). Na tom nemůže ničeho měniti ta nesporná okolnost, že se žalobce zavázal platiti daně ze svého, neboť opatření ono jest ustanovením zvláštním, mimo smlouvy pachtovní stojícím, které přímo uživateli půdy tuto dávku uložilo, toliko z důvodů technických bylo nařízeno, aby ji zaplatili vlastníci půdy. Opačného náhledu soudu první stolice soud odvolací nesdílí ani tehdy, když poukazuje tento ve shodě se žalovaným, že mezi stranami nebylo smluveno určité roční pachtovné, nýbrž pachtovné odstupňované dle cen obilí a v poměru ku výši pachtovného v roce 1914, neboť i když propachtující obdržel nyní na místě 60 Kč pachtovného, roční pachtovné z korce 467 Kč, tu následkem značného poklesu cen peněz a jejich nákupní hodnoty při denních potřebách neobdržel ani z daleka tolik, co obdržel v roce 1914.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci není odůvodněn, jelikož odvolací soud úplně správně vyložil předpis § 6 opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a m. Namítá-li dovolatel, že toto ustanovení neobsahuje žádného donucujícího předpisu, nýbrž že jím bylo pro budoucnost umožněno, aby vlastník pozemku mohl žádati náhradu od pachtýře a že tedy řečené ustanovení nedotýká se smlouvy, uzavřené mezi stranami, nelze tomuto názoru přisvědčiti. V duchu opatření Stálého výboru Nár. shromáždění jest, aby nesl dávku skutečný uživatel půdy, a z okolnosti, že propachtovatel nestanovil si pachtovné stálým určitým penízem, nýbrž že pachtovné má stoupati ve stejném poměru jako maximální ceny plodin oproti základní ceně v roce 1914, nemůže dovolatel ničeho odvozovati ve svůj prospěch. Žalovaný přehlíží, že bylo ustanovením tím zamýšleno, by nájemné zůstalo ve spravedlivém poměru k hodnotě užitku, jenž připadá pachtýři in natura, kdežto při dávce z katastrálního výnosu půdy dle § 6 opatření Stálého výboru jde o to, aby skuteční uživatelé — nikoliv tedy vlastník, jenž pozemku neužívá — přispívali k úhradě nákladů spojených se zlevněním mouky pro vrstvy méně majetné. Ujednání při propachtování pozemků, že veškeré daně mají postihnouti propachtující stranu, nemá tedy významu, žalovaným tvrzeného a nebylo proto dovolání vyhověno.

Čís. 1148.

Předpis o soudní příslušnosti dle § 100 j. n. dlužno vztahovati i na soudní výzvu dle § 13 písm. c) rozl. zák.

(Rozh. ze dne 9. srpna 1921, Nd I 190/21.)